

Kohtuasi C-717/23**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

27. november 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

17. november 2023

Apellatsiooni esitaja:

Bundesminister für Soziales, Gesundheit, Pflege und
Konsumentenschutz (Föderaalne sotsiaal-, tervishoiu-,
hoolekande- ja tarbijakaitseminister)

Põhikohtuasja ese

Väärteomenetlus tubaka hulгимүүja vastu, kes väidetavalt tarnis sigarete ebaseadusliku märgistusega tarbijapakendis.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Direktiivi 2014/40/EL tõlgendamine; ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimus

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiivi 2014/40/EL tubaka- ja seonduvate toodete tootmist, esitlemist ja müüki käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/37/EÜ (ELT 2014, L 127, lk 1) artikli 23 lõiget 2 koostoides artikli 2 punktiga 40 ja artikli 13 lõike 1 punktiga c tuleb tõlgendada nii, et keeld viia turule tubakatooteid, mille tarbijapakendile on kantud elemendid või märgistus, mis osutab maitsele, hõlmab juba tubakatoodete üleandmist hulгимүүja poolt müügikohta või alles tarbijale müüki müügikohas?

Viidatud liidu õiguse sätted

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/40/EL tubaka- ja seonduvate toodete tootmist, esitlemist ja müüki käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2001/37/EÜ; artiklid 1, 2, 13, 15, 23

Viidatud riigisisese õigusaktid

Tabak- und Nichtraucherinnen- bzw. Nichtrauchererschutzgesetz (Tubaka- ja mitteduimsetajate kaitse seadus (edaspidi „TNRSG“)), *BGBI.* nr 431/1995 põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis *BGBI.* I nr 66/2019; §-d 1, 2, 5d lõige 1 punkt 3, § 14

Tabakmonopolgesetz 1996 (Tubakamüügimonopoliseadus 1996 (edaspidi „TabMG 1996“)) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis *BGBI.* I nr 104/2019; §-d 5, 6, 8, 36

Asjaolude ja menetluse lühikirjeldus

- 1 Bezirkshauptmannschaft Grieskircheni (Grieskirchen piirkonna haldusasutus, Austria) (edaspidi „haldusasutus“) 30. mai 2022. aasta vääртеootsusega tunnistati hulгимüüja süüdi selles, et äriühing, mille juhatuse liige ta oli ja mis oli seotud tubakatoodete turustamisega, on viinud turule sigarette seeläbi, et tarnis neid konkreetsele tubakatoodete müügikohale, mille tarbijapakendile oli kantud maitsele osutav teave „täiesti mahedad“ ning „aeglaselt kuivatatud“.
- 2 Seeläbi rikkus hulгимüüja TNRSG § 14 lõige 1 punkti 1 koosmõjus § 2 lõige 1 punktiga 1 ning § 5d lõige 1 punktiga 3, ning selle tulemusena määrati talle rahaline karistus 1000 eurot (ning rahalist karistust asendav arest).
- 3 Haldusasutuse koostatud vääртеootsuse peale esitas hulгимüüja kaebuse Verwaltungsgerichtile (halduskohus, Austria), milles palus võtta kaebus menetlusse, tühistada vääртеootsus ja lõpetada vääртеomenetlus.
- 4 Verwaltungsgericht (halduskohus, Austria) märkis põhjenduses, et haldusasutus lähtus sellest, „turuleviimine“ toimus seeläbi, et tubakatooteid tarniti tubakatoodete müügikohta (Trafik). TNRSG § 1 punktiga 2 võetakse üle direktiivi nr 2014/40 artikli 2 punkti 40 mõiste „turuleviimine“ määratlus. Sellest tuleneb, et „turuleviimine“ tarbijatele toimub müügikohtades või kaugmüügi teel. Austria seadusandja on piirdunud puhtalt selle määratluse ülevõtmisega. Erinevalt Saksamaast puudub Austrias regulatsioon, mis tagaks, et kõik tarneahelas olevad turuosalised oleksid vastutavad turuleviimise eest. Mõiste määratluse kohaselt tuleb lähtuda sellest, et „kättesaadavaks tegemine“ tarbija jaoks tähendab tubakatoodete hoidmist vahetuks üleandmiseks tarbijale, ehk viimane samm enne tarbijale müümist, mis toimub näiteks tubakatoodete müügikohas. Seega

hulгимүүжа ei „viinud turule“ tubakatooteid, sest ta tarnis neid müügikoha (tubakatoodete müügikoht) pidajale, kes oli samuti ettevõtte ning ei olnud tarbija.

- 5 Selle peale esitas haldusasutus apellatsioonikaebuse Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus). Seejärel astus haldusasutuse asemel kohtumenetluse pädev föderaalminister. Apellatsioonimenetluses väidetakse, et direktiivi 2014/40/EL toimunud läbirääkimistel lähtusid liikmesriigid alati sellest, et turustamisahelas osalevad turuosalisel on vastutavad direktiivi sätete järgmise eest. Vastasel juhul ei oleks võimalik tagada tõhusat turu järelevalvet kõrge tervisekaitse taseme saavutamiseks ja säilitamiseks.

Eelotsusetaotluse lühipõhjendus

- 6 Direktiiv 2014/40/EL ei määra sõnaselgelt kindlaks, millisele tubakatoodete turustamisahelas osalevale ettevõtjale laieneb direktiivis nr 2014/40 artiklis 23 lõikes 2 sisalduv keeld. Näib, et sellele küsimusele vastamisel on otsustava tähendusega see, kuidas tõlgendada mõistet „turuleviimine“.
- 7 Vastavalt direktiivi 2014/40/EL artikli 2 punktile 40 tähendab „turuleviimine“ liidus asuvatele tarbijatele toodete – sõltumata nende valmistamiskohast – kättesaadavaks tegemist, tasu eest või tasuta, sealhulgas kaugmüügi teel. Direktiiv 2014/40/EL ei sisalda õiguslikku määratlust mõistele „toodete kättesaadavaks tegemine“, mis omakorda on mõiste „turuleviimine“ keskne osa. „Tarbija“ kui isik, kelle jaoks tehakse toode kättesaadavaks, on sätestatud direktiiv 2014/40/EL artikli 2 punktis 35 kui iga füüsiline isik, kelle tegutsemise eesmärk pole seotud tema kaubandus-, majandus- või kutsetegevusega. Direktiivi 2014/40/EL artikli 2 punkti 41 kohaselt on „jaemüügi ettevõtte“ mis tahes müügikoht, kus tubakatooted turule viiakse, sealhulgas füüsilise isiku poolt (põhikohtuasjas tubakatoodete müügikoht).
- 8 Direktiivi 2014/40/EL artikli 2 punktis 40 esitatud mõiste määratlus ei anna selget vastust küsimusele, kas tubakatoode „turuleviimine“ toimub siis, kui tubakatoode tehakse kättesaadavaks tarbijale, või juba siis, kui tubakatoode tehakse kättesaadavaks müügikohale. Kui direktiivi 2014/40/EL artikli 2 punktis 34 ja artikli 18 lõikes 1 on teemaks piiriülene kaugmüük „tarbijatele“, siis direktiivi 2014/40/EL artikli 2 lõike 40 [saksakeelses versioonis] ei räägita tubatoodete kättesaadavaks tegemisest „tarbijatele“ (*an Verbraucher*), vaid „tarbijate jaoks“ (*für Verbraucher*). Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) arusaama kohaselt ei välista see tõlgendust, et juba tubakatoodete kättesaadavaks tegemine „jaemüügi ettevõttele“ on hõlmatud mõistega „turuleviimine“ ning selle mõistega ei ole hõlmatud mitte ainult vahetu tubakatoodete kättesaadavaks tegemine tarbijale.
- 9 Direktiivi 2014/40/EL artikli 2 punktis 40 esitatud mõiste määratluse osas on Euroopa Kohus märkinud, et vastavalt sõnastuse „kättesaadavaks tegemine“ tavatähendusele tuleb asuda seisukohale, et tubakatoode direktiivi 2014/40/EL artikli 8 lõike 3 esimese lause tähenduses on „turuleviidud“, kui tarbijatel on

võimalik seda osta, mis võib esineda isegi sellisel juhul, kui tubakatoode on lihtsalt müügiks kättesaadav, isegi kui seda ei ole ostetud ega selle eest tasutud (Euroopa Kohtu 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Pro Rauchfrei II, C-356/22, EU:C:2023:174, punkt 20) Kui seda tarbijast lähtuvat mõistet „turuleviimine“ kohaldada põhikohtuasjas, siis ei kujutaks tubakatoodete üleandmine hulgimüüja poolt veel „turuleviimist“, sest põhimõtteliselt on TabMG 1996 kohaselt tubakatoodete hulgimüüjal lubatud tarnida tubakatooteid ainult tubakatoodete müügikohtade pidajatele. Tarbijad ei saa hankida omakorda tubakatooteid hulgimüüjalt.

- 10 Kohtuotsus asjas C-356/22 puudutas direktiivi 2014/40/EL artikli 8 lõikes 3 sätestatud nn terviseohu hoiatuse varjamise keelu tõlgendamist, mitte tubakatoodete esitlust reguleeriva direktiivi 2014/40/EL artikli 13 lõike 1 punkti c tõlgendamist. Tegemist oli mõiste „turuleviimine“ kasutamisega teatud viisil tubakatoodete müümisega tarbijatele müügikohas. Nende erinevuste põhjal tundub Verwaltungsgerichtshofile (Austria kõrgeim halduskohus) küsitav, kas Euroopa Kohtu põhjendusi kohtuotsuse C-356/22 punktis 20 tuleb mõista nii, et tubakatoodete „turuleviimine“ eeldab alati seda, sõltumata sisulisest seosest teatud direktiivi 2014/40/EL sättega, et tubakatoode tehtaks tarbijale vahetult kättesaadavaks (näiteks läbi müümise), ning see ei saa toimuda tarneahela varasemas staadiumis. Küll on kohtujurist Tanchev oma ettepanekus kohtuasjas C-370/22 Pro Rauchfrei e.V, punktis 38, mis eelnes kohtuotsusele asjas C-356/22 märgib, et selleks, et toodet saaks pidada turuleviiduks, piisab sellest, kui see tehakse kättesaadavaks liidu tarbijatele, ning lisab sellele sulgudes järgmist: „(jättes seega välja hulgimüügi)“. Siiski ei võtnud Euroopa Kohus neid seisukohti arvesse oma otsuses kohtuasjas C-356/22.
- 11 Juhul kui tegemist on tarbijapakendi esitlemist puudutavatest sätetest kinnipidamisega, siis Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) arvates on hästi põhjendatud ka seisukoht, et tubakatoode ei ole veel „turuleviidud“, kui see on tarbijale vahetult kättesaadavaks tehtud.
- 12 Mõistet „turuleviimine“, mis on üldsõnaliselt määratletud direktiivi 2014/40/EL artikli 2 punktis 40, kasutatakse direktiivis 2014/40/EL erinevates kontekstides, mis erinevad üksteisest sisu poolest. Mõned nendest sätetest keelavad teatud tubakatoodete „turuleviimise“ nende koostisosade tõttu, nagu näiteks artikli 7 lõiked 1, 6, 7 ja 9 või artikkel 17, või seavad „turuleviimise“ tingimuseks vastavuse käesoleva direktiivi nõuetele, nagu näiteks artikli 8 lõige 1, artikli 15 lõige 1 ja artikli 20 lõiked 1 ja 3 punkt a. Teised kohustavad tootjaid ja importijaid teatama pädevatele asutustele tubakatoodete kohta enne või pärast „turuleviimist“, nagu näiteks artikli 5 lõige 1, artikli 6 lõige 4, artikli 19 lõige 1, artikli 20 lõige 2 ja artikli 22 lõige 1. Teised on suunatud samas müügikohtadele, kus tubakatooted „viiakse turule“ vahetult tarbijatele, nagu näiteks artikli 2 punkt 41 ja artikli 18 lõige 2.
- 13 Selline direktiivi 2014/40/EL süstemaatiline käsitlus näitab, et artikli 2 punktis 40 üldiselt kirjeldatud mõiste „turuleviimine“ võib – sõltuvalt selle seosest direktiivi

konkreetses sisulise sättega ja sõltuvalt konkreetses juhtumist – hõlmata erinevaid tubakatoodete turustamisahelas osalevaid ettevõtjaid. Vastavalt direktiivi 2014/40/EL artiklile 23 lõikele 2 on liikmesriikide kohustus kanda hoolt selle eest, et tubakatooted, mis ei vasta direktiivile, ei „viidaks turule“, võiks seega – sõltuvalt kontekstist ja asjaoludest – ühel juhul hõlmata juba tootjaid, importijaid või hulgimüüjaid, siis teisel juhul aga alles müügikohtade pidajaid.

- 14 Nii näiteks põhikohtuasjas C-356/22 sai ainult müügikoha pidaja läbi müügiautomaadi kujunduse mõjutada seda, et sigaretipakendil olevad hoiatused ei oleks varjatud, nagu nõuab direktiivi 2014/40/EL artikli 8 lõike 3 esimene lause. Seevastu sai käesolevas põhikohtuasjas juba sigareti(pakendi) tootja kohandada selle välimust arvestades direktiivi 2014/40/EL artiklis 13 sätestatud. Samas saab importija või hulgimüüja otsustada selle üle, kas ta võib tubakatoodete tarbijapakendi, mille välimust ei vasta käesoleva direktiivi nõuetele, anda tubakatoodete tarneahelas edasi. Sama kehtib ka sellise toote müügi kohta, mida tubakatoodete müügikoha pidaja müüb tarbijale.
- 15 Näib, et samuti Saksamaa seadusandja on direktiivi 2014/40/EL ülevõtmisel lähtunud mõiste „turuleviimine“ sellisest arusaamast, mis sõltuvalt direktiivi 2014/40/EL konkreetse sätte kontekstist hõlmab kas kõiki või üksikuid tubakatoodete turustamisahelas osalevaid ettevõtjaid. Riigisisese õiguse kohaselt peab mõiste „turuleviimine“ määratlusega hõlmatud olema mitte ainult tubakatoodete vahetu üleandmine tarbijatele, aga samuti igasugune tubakatoodete üleandmine tubakatoodete tarneahela igas etapis, tubakatoodete valmistajast kuni müügikohani.